

CAZUL PINOCCHIO

de Kovács Ildikó și Dan Hândoreanu după Carlo Goldoni

Producător: Teatrul de păpuși Sibiu

Premiera: 15 mai 1986

Regia: Kovács Ildikó

Scografia: Dan Frățiciu

Muzica: Constantin Iridon

Sculptura: Sorina Chira

Distribuția:

Pinocchio: Mihaela Malinschi Grigoraș;

Geppeto: Petre Baroncea;

Proprietarul Teatrului de Păpuși: Nicolae Rodean;

Profesorul: Andrei Gâlea;

Directorul Parcului de Distracții: Călin Constantin / Călin Gănescu;

Vulpea: Monica Baldea;

Motanul: Dan Hândoreanu;

Zâna cea Bună: Mihaela Malinschi Grigoraș;

Colombina: Camelia Matei;

Arlechino: Călin Gănescu;

Pulcinella: Petre Baroncea

„Pinocchio este foarte important ca idee și problematică. Este un teatru politic în teatru de păpuși. În ce măsură ideea a putut fi structurată artistic în întregime? A pus în discuție însuși rolul teatrului de păpuși. Cu cât mai important este mesajul, cu atât mai mult trebuie să lucrăm.”
(ILie Gyurcik, directorul Teatrului de păpuși din Timișoara)

„Nu este un spectacol la care copiii bat din palme la fiecare melodie, ci un spectacol al cărui text are multiple sensuri ... Cu puțin în urmă Cazul Pinocchio a fost tema unei discuții la masa rotundă, la care au participat doi critici renumiți de teatru: Dinu Kivu și Mircea Ghițulescu. Unul dintre cei doi a spus; spectacolul Cazul Pinocchio a fost unul din cele mai răscolitoare spectacole din ultimele două decenii. ”

(Horst Weber - DIE WOCHE - 18 septembrie 1987) ¹

¹ Nicolae Rodean, Teatrul GONG Sibiu - România 1949-1999, Sibiu, Biblioteca Euphorion, 1999, pp. 81-82

"CAZUL PINOCCHIO"

DIRECTORUL : Pot jura că n-ai ținut în viața ta o armă în mână. Un
cuțit, ceva
VULPEA : O piatră. (toți rîd)
DIRECTORUL : Apără-te! Hai, apără-te! (îl lovește)
GEPETTO : Eă ... de ce? ...
PROPRIETARUL : Un neputincios!
PROFESORUL : Un calic!
DIRECTORUL : M-are o lețcaie. Un om ^{PIERDUT} vîndut. Cînd n-ai bani nu ai nimic
și pe nimeni.

Il îmbrîncesc de la unul la celălalt. Gepetto căzut jos. Ceilalți ple
pleacă rîzînd.

VULPEA : Rămas bun, Înălțimea ta calică!
MOTANUL : Plecăciune, singurătatea voastră!

Gepetto rămas singur, se ridică încet, apoi se îndreaptă într-un colț
unde cioplește o bucată de lemn. Vorbește singur ca un om obișnuit cu
singurătatea. Lovește bucata de lemn uneori cu sete, apoi o mîngîie.

GEPETTO : Mă-ntrebi de ce sînt trist? Cine știe tristețile toate?
Sînt singur asta e. Tare singur. Un bătrîn bolnav de
singurătate și e boala cea mai grea. M-au uitat și vorbe-
le. Gîndurile m-au părăsit de-mușt. S-au scuturat ca niște
flori ninse. Uneori ... (o voce (de copil)

VOCEA : Papa!

GEPETTO : (parcă amintindu-și de ceva) Uneori parcă aud ...

VOCEA : Papa! Nu mă auzi? Papa!

GEPETTO : (atent) Oare visez sau ce voce străină bate la poarta sin-
gurătății mele?

VOCEA : Sînt eu Papa! Nu mă recunoști?

GEPETTO : Pinocchio! Copilul meu! Comoara mea! Pinocchio!

PINOCCHIO : De ce-mi spui așa?

GEPETTO : Ehe, așa te-am pomenit mereu, Pinocchio!

PINOCCHIO : Acum sînt aici. Sînt foarte, foarte fericit. Am să rămîn
numai cu tine. Si tu să fii Papa al meu, numai al meu.

GEPETTO : Toată viața?

PINOCCHIO : Ce e viața?

GEPETTO : Vezi tu, ^{VIAȚA} e atunci cînd trăiești. "Orice viață este un
miracol" A trăi înseamnă pentru arbore a lua pămînt și a
plămădi flori din el"

PINOCCHIO : De unde știi toate astea?

GEPETTO : Le-am citit într-o carte. E și acolo vorba de un copil.

PINOCCHIO : Ce copil?

GEPETTO : Un copil, care tot așa puneă întrebări!

PINOCCHIO : Si ce-ntreba?

GEPETTO : .. // ...

GEPETTO : Intreba: "Ce-nseamnă a fi om?" - "De ce limpede nu vezi decât cu inima? - De ce toți oamenii mari au fost mai întâi copii și de ce doar pușini dintre ei își mai aduc aminte?"
Intreba ... (se gîndește)

PINOCCHIO : Ce, ce, ce mai întreba? (din ce ~~xxx~~ în ce mai tare)

GEPETTO : Sttt! Să nu ne audă cineva! Mai încet!

PINOCCHIO : Ba da, ^{eu} vreau să ne audă toți. Toată lumea să ne audă și să știe că eu sînt Pinocchio al tău și tu ești Papa al meu, Papa cel bun și că eu te iubesc ...

GEPETTO : (în șoaptă) Pinocchio! Dragul meu ...

PINOCCHIO : (tot în șoaptă) Aș vrea să-mi citești cartea aceea.

GEPETTO : Osă ți-o citesc. Merg s-o caut.

VOCE ÎN MEGAFON : Atențiune! Atențiune! Un comunicat de ultima oră! O știre de senzație! Păpușa vorbitoare! O păpușă din lemn vorbește O păpușă minune! Mare senzație! Atențiune! Atențiune!

Proprietarul teatrului de păpuși intră în scenă. E agitat, grăbit.

PROPRIETARUL : Hei, Gepetto! Gepetto!

GEPETTO : Ce e ?

PROPRIETARUL : Cît?

GEPETTO : Nu te înțeleg.

PROPRIETARUL : Hai, nu face pe prostul cu mine. Cît vrei?

GEPETTO : Ce să vreau?

PROPRIETARUL : Eu sînt proprietarul teatrului de păpuși. Tu ai ceva care mă interesează. O păpușă vorbitoare. Cît să-ți dau pe ea?

GEPETTO : (înțelege) Dar nu e de vânzare.

PROPRIETARUL : Am bani. Am bani mulți.

GEPETTO : E mai scumpă decât toți banii voștri. Pinocchio nu e de vânzare! Bună ziua domnule!

Proprietarul pleacă. Gepetto îl ia în brațe pe Pinocchio, duios, apoi cîntă ca pentru sine, ca pentru ei, ca un cîntec de leagăn.

GEPETTO : Unu, doi, unu, doi
Sînt mult mai bogat ca voi.
Unu, doi, unu, doi
Cu Pinocchio, amîndoi
Unul singur, unu, doi
Fericiti aici, la noi
Unu, doi, amîndoi.

Spre sfîrșitul cîntecului Proprietarul apare în scenă cu cei doi! Vulpea și Motanul. Cei doi îi "vorbesc", e limpede, despre Pinocchio. Proprietarul le dă bani, apoi pleacă. Scena trebuie jucată pantomimic, grotesc. Gepetto și Pinocchio nu observă scena. Fredonează cîntecul lor ca făgănați de un vis frumos.

PINOCCHIO : D-acum să tăcem împreună. (vocea proprietarului de afară)

PROPRIETARUL : Si-acum ... (se aud aplauze, fluierături, țipete de nerăbdare) senzația serii, numărul de senzație nemaivăzut, ~~nemaiauzit~~, ~~nemaipomenit~~, Pinocchio, păpușa care vorbește. (aplauze). (intră în scenă, îl ia pe Pinocchio și îl îndreaptă spre presupusa rampă. Aplauzele se amplifică

PROPRIETARUL : (cu spatele spre sala de spectacol; lui Pinocchio)
Spune bucată de lemn de unde ești?! (Pinocchio tace) Si ce ne spui? (pinocchio imobil tace) (publicul nemulțumit ~~xxxx~~comentează. Replici din sală. Proprietarul, dezorientat îl cheamă la rampă pe Arlechino și Colombina pentru a salva situația.

PROPRIETARUL : Si-acum îndrăgiții Arlechino și Colombina care ne încântă ca de obicei cu farmecul lor. (Păpușilor) Rîdeți! (păpușile nu reacționează) Plîngeți!!! (păpușile par mute, lipsite de viață) Plîngeți blestematelor! (în public dezaprobări, țipete, fluierături) Ha, vă învăț eu minte! (leagă păpușile cu sfori și le "mînuiește") Si-acum rîdeți! Plîngeți! Aici eu dau viață. Aici eu comand viața Blestematelor!!! Plîngeți!! Rîdeți!! Dansați! Așa, așa! În timp ce mînuiește grotesc, plînge, rîde. In public liniște penibilă.) (obosit, epuizat) M-au păcălit! M-au păcălit! Si banii? Pungașii ăia mi-au luat o avere. Banii mei! Banii mei! Banii mei! (urlă) Banii!!!

In scenă intră Vulpea și Motanul.

MOTANUL : Aud bine, sau ^{ce} chemare divină ~~Mă~~ poartă?

VULPEA : CU GÎNDUL LA BANI și s-au zburat mustățile.

MOTANUL : Cu mîna pe bani n-o sa mai bage nimeni de seamă.

VULPEA : (cu oarecare admirație) Pușlama, tot exoroc ai rămas.

MOTANUL : (supus) Tot elevul tău am rămas. **SUNT.**

PROPRIETARUL : (îi descoperă) Pungașilor, m-ați furat! Bucata asta de lemn este mută. Mută! Mută! Mută!! Ce să fac cu ea.

VULPEA : Să transform lemnul cel prost, în lemn prețios. Asta se învață.

PROPRIETARUL : Eu n-am ce-l învăța. Eu vreau banii!

MOTANUL : Dar școala? Pentru asta e făcută. Să dezlege capul celor proști, celor muți ca el.

VULPEA : (privindu-l cu admirație, apoi compătîmindu-l) Tu sărmanule, n-ai avut parte de școală.

MOTANUL : Dar nici nevoia.

PROPRIETARUL : (în acest timp s-a gîndit, a socotit) La școală!! (lui Pinocchio care în tot acest răstimp a rămas un obiect părăsit). Da, da, te trimit la școală. Te trimit să înveți,

bucată de lemn și o să știu eu cum o să-mi scot banii cu tine! Toți banii! Și pe deasupra.

Pinocchio e acum la școală. Un profesor sever toarnă cu o pîlnie enormă "materia" în ~~capetele~~ elevilor, prevăzute cu un fel de capace care se deschid. Numai cel al lui Pinocchio nu se deschide. Numai Pinocchio nu răspunde la nici o întrebare. E imobil și mut ca o bucată de lemn.

PROFESORUL : (predă, scrie la o tablă, indică la o hartă) Tabla abla comme leste lerma numa vlamii lerne. Wava civi turma cuma. Ama-mama, ata-tata. (arată un elev, acesta răspunde mecanic. Răspunsul lui este ca o poezie învățată pe de rost)

ELEVUL 1 : Bla, bla-bla-bla-bla-bla-bla
Bla-bla-bla-bla-bla-bla-os
Bla-bla-bla-bla-bla-bla-bla
Bla-bla-bla-bla-bla-bla-frumos. (profesorul arată acum spre Pinocchio. Acesta tace)

PROFESORUL : Prostrule! (îl lovește) Prostule! Treci la colț!(continuă)
Bla, tros-bla, tros-bla, sumeste clave vom globe este tralala. (arată acum un elev)

ELEVUL 2 : (la fel ca primul recită mecanic)
Tra-tra-tra-tra-tra
Tra-tra-tra-tra-ept
Tra-tra-tra-deștept
Tra-tra-tra-tra-tra-tra-tra-tra-tra-tra- (e ca o placă stricată
Profesorul îl lovește după cap, elevul își revine)

ELEVUL 2 : Tra-tra

PROFESORUL : Si acum tu Pinocchio. Să te aud. Răspunde! Răspunde, vorbește! In genunchi. (Pinocchio nemișcat). In genunchi, la colț, țin palma, urechea! la colț! Urechea! In genunchi! (e exasperat)
(apoi se liniștește, aceste ultime replici sînt turnate odată cu "materia", acum în capul elevilor. Continuă lecția)
Bruo, vrudii, grahma, prade (strănută) Hapciu! mda vro blade cromoducii! (se aude un clopoțel. E pauză, profesorul pleacă. In pauză elevii nemișcați repetă.)

ELEVII : Noi învățăm. Noi învățăm. Sîntem elevi. Noi repetăm. Noi repetăm. Repetăm, repetăm, învățăm. (clopoțelul, pauza s-a terminat. Intră profesorul)

PROFESORUL : (lui Pinocchio). Prostule! Cap de lemn ce ești! Nu știi o iotă. Degeaba mă căsnesc eu cu toate metodele mele speciale. Nu prinzi nimic. Tîmpit. Un tîmpit. Afară! Afară din școala mea, prostule, prostule! (îl ia pe Pinocchio și îl aruncă. Păpușa de lemn cade tristă. Decorul se schimbă. Pinocchio singur)

PINOCCCHIO : De, ce? De, ce? Eu nu v-am făcut nimic. Apar ca într-un vis

cucuiu! (profesorul țipă, aleargă urmărit) Oc-poc. au-bau uca-măciuca, uiu-cucuiu. *LA COLT! TINE PALMA! ? IN GENUNCHI*
LA COLT!
PULCINELLA : (lovindu-l pe proprietar) Hai, dansează, dansează, rîzi ha-hh-ha, plîngi, dansează, dansează, blestematule!

Pinocchio rîde, rîde satisfăcut, rămîne trist. Păpușile se opresc din "ciomăgeală" surprinse.

ARLECHINO : Ce e Pinocchio? Nu mai rîzi? De ce?

COLOMBINA : Nu mai rîzi? De ce? (Pinocchio tace)

PULCINELLA : Pinocchio, tu-i cunoști mai bine decît noi. Asta merită. Așa-i trebuie. (Pinocchio tace) I-ai iertat? (Pinocchio tace. Păpușile profesor și Proprietar dispar încet în jos)

PINOCCHIO : Eu nu le-am făcut nimic. De ce? De ce?

ARLECHINO : (treist) Eu nu știu, Pinocchio.

PULCINELLA : Nici eu nu știu..

COLOMBINA : Intrab-o pe zîină. Ea trebuie să știe.

PINOCCHIO : (cu interes) Ce zîină?

COLOMBINA : Zîina noastră! Zîina cea bună.

PINOCCHIO : Unde e? Chemați-o

COLOMBINA : Tu trebuie să o chemi, Pinocchio!

ARLECHINO : Numai tu! (păpușile dispar)

PINOCCHIO : (singur) S-o chem? Ey? Cum să o strig? Zîină bună? Zîină bună! Si oare o să vină?

ZINA : (intrată cu o clipă înaintea) M-ai chemat Pinocchio?

PINOCCHIO : Eu, eu ...da.

ZINA : Ce vrei să afli Pinocchio?

PINOCCHIO : (cu vocea înecată de lacrimi) De ce? De ce, zîină bună?

ZINA : Pinocchio, vezi tu, aici nu e lumea ta. Vreau să mă înțelegi. Eu vin din lumea dragostei de oameni. Acolo totul e altfel.

PINOCCHIO : De ce? De ce?

ZINA : Am să-ți spun o poveste. A fost odată un băiat I-a dat suflet un cioplitor bătrîn ... (se aud pași, glasuri) (surprinsă) Eu trebuie să plec! Vine cineva!

PINOCCHIO : (implorînd) M-ai rămîi, m-ai rămîi zîină bună.

ZINA : Pe curînd Pinocchio. Rămîi cu bine! (dispare. În scenă intră Vulpea și Motanul)

VULPEA : Glumele tale proaste nu fac doi bani.

MOTANUL : Dacă glumele mele proaste ar face măcar un bănuț aș glumi tot timpul.

VULPEA : (agitată, indispusă) Glumești, cînd eu am mare, mare nevoie de bani.

MOTANUL

MOTANUL : (serios) Cum mi-aș permite să glumesc cînd e vorba de bani. (îl descoperă pe Pinocchio) Măi să fie, nu-i ăsta... cum îl cheamă?

VULPEA : Pinocchio. Cu mutra asta tristă e numai bun ...

MOTANUL : Să-l vindem!

VULPEA : Fugi de aici. Cine-l mai cumpără? (se gîndesc amîndoi)

MOTANUL : Cu mutra asta tristă, să-l vindem ...(se gîndește, apoi rîde, i-a venit o idee) la "Parcul de distracții"

VULPEA : (rîde) Ei nu, că mor de rîs.

MOTANUL : Vezi? Vezi? Ia muncă! (îl iau pe Pinocchio cu ei)

Decorul se schimbă. Sîntem în "Parcul de distracții". Muzică puternică, sirene, zgomote de aparate și jocuri mecanice.

DIRECTORUL : Dragii mei, iubiții mei, frați, confrăți, un bănuț, doar un bănuț pentru singura plăcere! Marea distracție, marea bucurie! Ce-nseamnă un bănuț? Dar plăcerea? Aici poți distrage orașe, poți omorî soldați cîți vrei. Ha-ha-ha! Unu-doi, unu-doi, încercați, ochiți, foc! Foc! Si toate astea pentru un bănuț. Sub ochii voștri. Distracți-vă, haideți, ochiți, foc! foc! Haideți, încercați-vă norocul la jocul cu lumea, la jocul cu moartea! Cine mai încearcă? Cine mai pofteste? Curaj! Curaj, dragii mei! Bucurați-vă, distrați-vă! Doar un bănuț! Cine mai încearcă? (îl tîrăște pe Pinocchio în scehă. Păpușa imobilă va fi transformată în țintă pentru aruncat săgeți) Haideți, senzația serii! Sub ochii voștri uimiți. Minunați-vă! Si-acum încercați-vă norocul! Păpușa care trăiește! Un bănuț cinci săgeți. Cine-o lovește, cine-o nimereste, nu uită! Senzație! Păpușa plînge, păpușa suferă, lacrimi, lacrimi. Cinci săgeți un bănuț! lacrimi, lacrimi adevărate, lacrimi! (în jurul directorului se îngrămădesc curios i, Proprietarul, profesorul, Vulpea, Motanul. Aruncă cu săgeți în Pinocchio. Săgețile rămîn înfipite în păpușă. La început par foarte surprinși de joc, dar observînd că păpușa nu reacționează la loviturile primite, comentează defavorabil, apoi se îndreaptă spre alte tentații! Pinocchio singur, în centru ~~xxxyxx~~iscenei cu săgeți împlîntate în tot corpul.

DIRECTORUL : (lui Pinocchio) De ce nu plîngi? De ce nu suferi? Doar te-au nimerit, te-au lovit. Săgețile sînt adevărate, ascuțite și dor. Si te-au lovit- Am văzut eu.(îl lovește) Haide, poate acum, măcar un geamăt, măcar o lacrimă. Te fac eu să plîngi.(îl lovește) Ești mort? Vorbește! (în

DIRECTORUL : (în acest timp ceilalți se plimbă de la aparat la aparat fără a da nici o importanță scenei) M-au înșelat! M-au furat, Vulpea și Motanul! M-au nenorocit, ! Banii mei! Ii omor!

VULPEA : Bravo! Te distrezi, țe distrezi!

MOTANUL : E doar "Parcul de distracții.

DIRECTORUL : Hoților!

VULPEA : (jicnită) Hoți ... cu caracter

DIRECTORUL : (furios la culme) Pungașilor! (vrea să-i lovească)

MOTANUL : (se ferește) Pungași cinstiți!

DIRECTORUL : (tot mai agresiv, amenință cu o armă) Vă omor! Dați-mi banii!

VULPEA : Ti i-am dat demult!

MOTANUL : Am lăsat tot la jocurile tale.

DIRECTORUL : E altă socoteală. Eu vreau banii. M-ați înșelat!

MOTANUL : Noi? Vrei să spui Pinocchio!

VULPEA : Noi? Vrei să spui poate Gepetto. (realizează) Da, Gepetto, el e de vină. El ne-a mințit. Si-a bătut joc de noi toți.

PROFESORUL : Gepetto, numai Gepetto e de vină.

PROPRIETARUL: Are să mi-o plătească. Si mie și vouă. O să ne dea socoteală.

DIRECTORUL : Haideți la el să ne răfuim! Fii blestemat Gepetto!

Décorul se schimbă. Cei cinci intră furioși în casa lui Gepetto tirându-l după ei pe Pinocchio. Scandal. Amenințări. Vorbesc toți deodată. Se aude: "bătrîn blestemat", "pungaș bătrîn", "ne datorezi bani" "bani, bani", "banii noștrii!" "bani, bani!". Scandalul e tot mai mare și răsunetul vorbelor se pierde, toți urlă inteligibil în timp ce-l lovesc pe Gepetto. Urletele lor devin animalice, se transformă în răgușală, apoi se strigă treptat. Continuă să "urle" în liniște și lovesc bestial în Gepetto. Se aude glasul lui Pinocchio.

PINOCCHIO : Au, au, auu! Mă doare! Au, mă doare tare! Au, auu

ZINA : Pinocchio, aici nu e loc pentru tine, aici nu e lumea ta. Vino! Să mergem!

PINOCCHIO : Unde?

ZINA : În lumea visurilor bune și a dragostei de oameni. (pleacă ducându-l de mână. După câțiva pași Pinocchio se oprește și se uită înapoi.

ZINA : Ce e Pinocchio?

PINOCCHIO : Am uitat ceva. (strigă) Papa! Vino!

Gepetto se apropie încet cu o carte de povești în mână. O deschide. Se aude vocea Zinei: "A fost odată un băiat ... Pleacă încet toți trei în timp ce celelalte personaje au rămas stop-cadru.